

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čakovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrť strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/4 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Spričo občinskih volitev.

Andrej Einspieler, slavno-znani voditelj in buditelj koroških Slovencev, je spisal pred 68 leti »Politični katekizem za Slovence«. Namen te knjižice in njenega pisatelja je bil: vzdramiti Slovence iz političnega spanja, dati jim pouk v političnih vprašanjih ter pobudo za politično udejstvovanje. Ker poučna in bodrilna veljava tega katekizma kljub spremenjenim prilikam ni povse prenehala, hočemo iz njega v naslednjem nekaj navesti iz poglavja »Občine«.

Katera opravila so občini naložena?

»Politični katekizem« — navajamo iz izdaje leta 1890 — odgovarja: »Občinska opravila so: 1. lastna, 2. izročena. Lastna opravila so tista, ki se dotikajo le občine in katera opravljati je sama opravičena in zmožna. Tu sem spada: a) gospodarstvo z občinskim premoženjem; b) skrb za varnost ljudi in imetja; c) skrb za pota in mostove; d) skrb za snago; e) za zdravje in za take naprave, ki boleznim zabranjujejo; f) za lepo in pošteno obnašanje prebivalcev; g) za varnost pred ognjem; h) da se nove stavbe ali zidanja izvrše po postavi; i) skrb za dobrotelne naprave, za uboge in sirote; k) za šole; l) pomirjevanje ljudi v manjših pravdah; m) posredovanje pri prostovoljnih dražbah. Izročena opravila so tista, katera občinam nakladajo državne oblasti. Ta opravila so za občine hudo breme.«

Katera občine so boljše, male ali velike?

»Ko bi se občinam odvzela izročena opravila, pri katerih imajo toliko pisarij, da pomagajo državnim oblastnjim, bi bile na vsak način boljše male občine. Male občine obsegajo manj sveta

in dajejo manj opravil. Če je župan le količkaj prebrisan in priden, lahko opravi vse sam in mu ni treba tajnika ali pisarja. S tem se zmanjšajo občinski stroški precej in vsled tega občinske doklade. Veliko pa je tudi to vredno, da je na tak način župan sam svoj gospodar, ne pa, kakor se pogosto godi, pokorni sluga občinskega tajnika. Ljudje imajo župana blizu in jim ni treba delati dolgih potov. Posebno dobro je pa še to, da se z malimi občinami širi politična omika. Več ko je občin, več je tudi županov in svetovalcev, ki so prisiljeni, postave prebirati in se učiti, da morejo občine postavno prav voditi.«

Kako velike naj bodo občine?

»Tako velike, kakor fare. Vsaka fara naj bo tudi občina. Zdej se delajo (skladajo) občine iz raznih katastralnih občin, za katere pa ljudstvo niti ne ve. Risbe in mape zemljemercev, to ni, kar veže ljudi kakšne soseske, ampak druge reči jih vežejo v eno celoto; to so šole, cerkev, bolnišnica, siromašnica, katere stvari so navadno blizu farne cerkve. V cerkev po nedeljah hodijo vsi; kaj je bolj naravno, kakor da se tudi občinski odbor zbere po božji službi, in zato ni treba posebnega pota v kako drugo vas. Zdej pa, če je fara na več občin raztrgana, mora župnik dopisovati raznim županom in ti zopet raznim župnikom. Kar spada pod en zvon, naj spada tudi pod eno občino!«

Ali so občinske volitve imenitne?

»Seveda so! Občine imajo vendar marsikatere pravice in oblasti, o katerih je boljše, da so v naših rokah, kakor v rokah nasprotnikov. Če so pravi možje na čelu, bodo tako gospodarili,

da ne bo prevelikih stroškov, in občinska doklada potem ne bo velika. Slovincem in kmetom neprijazni odborniki pa lahko mnogo skazijo, zavirajo slovenske pravice in nakladajo občinom huda bremena.«

Kakšne može kaže voliti za odbornike?

»Pri tem ne glejte toliko na bogastvo in učenost, kakor na poštenje in razumnost. Prav je, če človek kaj zna, tak bo tem lažje takšno službo opravljal. Kdor pa se je veliko učil in zraven še kaj pod palcem ima, se le prerad z gospodo pajdaši, na kmetske reve in težave pa pozabi. Kdor pa cerkev in svojo materino besedo ne mara, tega ne volite, če bi imel 9 gradov! Volite resne in značajne može, ne pa vetrnjakov in priliznjencev, ki se obračajo po vsakem vetru in le na to gledajo, kako bi se temu ali onemu mogotcu prikupili. Pa tudi takih ne volite, ki slabo gospodarijo, kajti kdor z lastnim dobro gospodariti ne zna, tudi z občinskim blagom ne bo znal.«

Dobro pomni!

Besede »Političnega katekizma za Slovence«, spisane leta 1865, veljajo tudi v letu 1933. Ni se jih treba, kakor besede verskega katekizma, učiti doslovnost na pamet, dobro in potrebno pa je, če se 15. oktobra po njih ravnamo. Na vprašanje, ali so občinske volitve imenitne, odgovarja katekizem: »Seveda so! Občinske volitve 15. oktobra so radi razmer, v katerih se vršijo, ne samo »seveda« imenitne, marveč izredno imenitne. Kmetsko in delavsko ljudstvo, zavedaj se tega v polni meri! Če se boš tega zavedalo, boš tudi storilo svojo dolžnost. Ne veruj obljubam,

Po vesti ravnaj, tako boš najboljšo obranilo svoje pravice in zavarovalo svoje koristi!

Spremenjena Dollfussova vlada. (Od leve na desno): avstrijski kancelar Dollfuss; podkancelar major Fey. Iz vlade sta izstopila: podkancelar Winkler ter vojni minister Vaugoin.